

Financování dopravní obslužnosti kraji v ČR

Alžběta Slavíková
(137111)
Čtvrtek 16:20

Základní pojmy

□ **ZDO – základní dopravní obslužnost**

- základní právo občanů na dostupnou a finančně únosnou službu dopravy
- zajištění přiměřené dopravy po všechny dny v týdnu z důvodů veřejného zájmu zejména do škol, úřadů, k soudu, do zdravotnických zařízení, do zaměstnání, včetně dopravy zpět (zákon č.111/1994 Sb., §19a)

Důvody financování ZDO

- Sociální
- Prostorový
- Ekologický
- Bezpečnostní

Základní pojmy

- **Závazek veřejné služby v silniční nebo drážní dopravě**
  - závazky, které dopravce přijal ve veřejném zájmu, a které by ve svém obchodním zájmu nepřijal pro jejich ekonomickou nevýhodnost
  - vzniká na základě písemné smlouvy mezi dopravcem a krajem o závazku veřejné služby pro zajištění ZDO
  - prokazatelnou ztrátu vzniklou jejich plněním hradí dopravci kraj

Základní pojmy

□ **Prokazatelná ztráta**

- rozdíl mezi náklady vynaloženými dopravcem na splnění závazku veřejné služby (včetně přiměřeného zisku) a tržbami a výnosy z tohoto závazku dosaženými dopravcem

Financování

- Do 31.12.2002 - v kompetenci okresních úřadů
- **Od 1.1.2003 - v kompetenci** nově vzniklých **krajů** (stále v rozpisu státního rozpočtu jako účelově vázaná dotace)
- **Od 3.1.2005 - plně v kompetenci krajů**
  - zákon o rozpočtovém určení výnosu daní (zákon č.1/2005 Sb.)
  - schválený podíl krajů na sdílených daních: **8,92%**
  - rozsah dopravní obsluhy území stanovuje zastupitelstvo kraje

Financování

- Poskytování dotací probíhá z rozpočtu kraje (příspěvek na dopravní obslužnost)
- Kraj si u dopravce objednává linky a spoje, které má ve veřejném zájmu provozovat
- Dopravce určí svou prokazatelnou ztrátu na základě odborného odhadu z minulého období
- Kontrolní pravomoci mají příslušné dopravní úřady kraje
- Dopravní obslužnost nad rámec základní obslužnosti (tzv. ostatní dopravní obslužnost) hradí obce ze svých rozpočtů

Autobusová a drážní doprava

□ Autobusová doprava

- Zákon č.111/1994 Sb., o silniční dopravě ve znění pozdějších předpisů
- Příspěvek není určen na úhradu provozní ztráty městské hromadné dopravy

□ Drážní doprava

- Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách ve znění pozdějších předpisů
- Kraje si objednávají pouze vlaky kategorie osobní a spěšný vlak, objednatelem vlaků vyšší kategorie je Ministerstvo dopravy (expres a rychlík), případně nejsou do smluv zahrnuty, takže je České dráhy, a.s. provozují na vlastní podnikatelské riziko (SC, IC, EC).

Výdaje krajů na dopravní územní obslužnost

Dotace (úhrada provozní ztráty) veřejné osobní dopravy za celou ČR [mil.Kč]		2003	2004	2005	2006
		skutečnost	skutečnost	skutečnost (odhad)	plán
Základní dopravní obslužnost	Veřejná linková doprava	2 955	3 203	3 403	3 522
	Veřejná drážní osobní doprava*	2 242	2 243	4 434	4 514
	Žákovské jízdné linkové dopravy	0	98	288	313
	Žákovské jízdné drážní dopravy	0	0	112	149
	CELKEM ZDO	5 197	5 545	8 237	8 497
Ostatní dopravní obslužnost	Veřejná linková doprava	302	421	625	361
	Veřejná drážní osobní doprava	110	113	147	144
	CELKEM ODO	412	534	772	505
CELKEM Dotace veřejné osobní dopravy		5 608	6 079	9 009	9 002
Tarifní závazek železniční dopravy*		2 811	2 481	0	0
Celkem včetně tarifního závazku		8 419	8 560	9 009	9 002

Zdroj: oficiální statistika MD ČR, operativní hlášení krajů

Poznámka: * ve sledovaném období byla změněna metodika, dané prostředky byly vyrovnávacími platbami pro oblast regionální železniční dopravy.

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

□ **Dopravní podnik Ústeckého kraje, a.s.**

- vznikl 26. listopadu 2004 rozdělením společnosti ČSAD BUS Ústí nad Labem a.s.
- nástupnické firmy: DP ÚK, a.s., ČSAD Česká Lípa, a.s., BUS.COM
- důvod: vyčlenění okresu Česká Lípa do Libereckého kraje
- dominantní význam v kraji; denně cca 60 000 cestujících, vlastní 400 autobusů

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

□ **Spor o dotace**

- Ústecký kraj určil na dotace pro rok 2006 DP ÚK **180 mil. Kč** stejně jako v roce 2005, ale DP ÚK požadoval **315 mil. Kč** a tvrdí, že rozpočet není v souladu se zákonnými povinnostmi kraje
- navíc požadována úhrada ztráty DP ÚK z let 2003-2005 – **254 mil. Kč.**

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

□ **Spor o trvání závazku veřejné služby**

- Ústecký kraj vypověděl k 31.1.2006 DP ÚK bez oficiálního důvodu smlouvu (o závazku veřejné služby pro zajištění základní dopravní obslužnosti Ústeckého kraje veřejnou linkovou dopravou)
- zároveň vyžadoval provozování ztrátových linek do konce platnosti licencí do roku 2010 nebo 2011
- po uplynutí výpovědní lhůty přestal kraj dopravu hradit úplně

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

- Ústecký kraj tvrdil, že cena DP ÚK je příliš vysoká – **39 Kč/km**
- DP ÚK účtuje náklady 29 Kč/km + dalších 10 Kč/km na obnovu vozového parku v rámci přiměřeného zisku (ze zákona)
- DP ÚK prohlásil, že **ukončením smlouvy nezaniká závazek veřejné služby** – povinnost kraje kompenzovat prokazatelnou ztrátu dokud dopravce službu na základě platných licencí zajišťuje
- DP ÚK se obrátil na Ústavní soud – ten jeho žaloby na zaplacení a zrušení výpovědi zamítl

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

□ **Výběrové řízení**

- 3.4.2006 – vypsání výběrového řízení na zajišťování ZDO
- jediným kritériem je cena za ujetý kilometr
- DP ÚK protestuje, že nelze soutěžit o nejnižší nabídkovou cenu, ale o **ekonomicky nejvýhodnější nabídku**

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

- 30.5.2006 – vyhlášen vítěz – **ČSAD Česká Lípa, a.s.**
  - cena 27,57 Kč/km
  - celkem cca o 171 mil. Kč méně než DP ÚK
  - předseda představenstva byl i předsedou představenstva DP ÚK – Michal Jergl
  - prozatím ale neměla licenci
  - smluvený začátek provozu – 9.9.2006

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

□ Přerušení provozu DP ÚK

- 26.7.2006 – DP ÚK upozornil, že začátkem srpna přeruší provoz na linkách a spojích zajišťujících ZDO z důvodu neplacení závazků Ústeckým krajem
- **1.8.2006** k tomu skutečně došlo (do 4.8.06)
- 2 685 spojů, 199 linek
- Podle Ústeckého kraje měl DP ÚK upozornit alespoň 3 měsíce předem

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže rozhodl, že DP ÚK nezneužil bez objektivně ospravedlnitelného důvodu svého dominantního postavení, ale měl na to upozornit v dostatečném časovém předstihu
- Takto zneužil cestující, kteří neměli šanci vybrat si jiného dodavatele služby – **skutečně se jednalo o zneužití dominantního postavení na trhu**
- Sankce – 700 000 Kč
- DP ÚK se odvolal

Spory mezi Ústeckým krajem a Dopravním podnikem Ústeckého kraje

---

- DP ÚK potvrdil, že 8.9.2006 ukončí provoz v regionu
  - Ústecký kraj převedl na účet DP ÚK 16,4 mil. Kč jako zálohu na zajištění základní dopravní obslužnosti do doby, než ji převezme ČSAD Česká Lípa

ČSAD Česká Lípa, a.s.

- 2.6.2006 – uzavření rámcových smluv s Ústeckým krajem
- Srpen 2006 – **smlouva o provozování autobusové dopravy od 9.9.2006**
- **6.9.2006 – vypovězení smlouvy** Ústeckým krajem s ČSAD Česká Lípa pro neplnění rámcových smluv, uvádění nepravdivých a zkreslených informací a nepředložení návrhu jízdních řádů

Smlouvy s náhradními dopravci

- Smlouvy byly uzavírány s uchazeči, kteří se umístili na dalších místech v květnovém výběrovém řízení
  - Smlouvy uzavřeny od 9.9.2006 do 2.6.2007 s dopravci pro 9 oblastí kraje z 15
  - ČSAD Karlovy Vary, Dopravní podnik měst Mostu a Litvínova, Autobusy KAVKA, ČSAD Semily, ČSAD Slaný, Dopravní podnik města Děčína, ZDAR

Schůze zastupitelstva 20.9.2006

- Zastupitelstvo schválilo rozsah ZDO kraje pro roky 2007-2014
- Kraj bude financovat i ostatní dopravní obslužnost doposud financovanou obcemi

Nové výběrové řízení

- 13.10.2006 Ústecký kraj oznámil, že vypsal nová výběrová řízení pro zajištění dopravní obslužnosti kraje pro roky 2007-2014

Možnosti řešení financování

□ Volná konkurence

- Menší stabilita, větší flexibilita, optimální cena z pohledu dopravce, regulace možná udělením či neudělením licence

□ Regulovaná konkurence

- Stabilita, omezená funkce trhu, požadavkem je více subjektů, regulace smluvní formou

□ Uzavřený trh

- Neexistuje více subjektů na trhu, nulová cenotvorba, nabídka podle přání veřejné správy

Diskuze

- Měla by být doprava financována z veřejných prostředků?
- Je podle vás současný způsob financování dopravní obslužnosti v ČR vhodný?
- Jaký je váš názor na postup DP ÚK, respektive Ústeckého kraje?

Zdroje

- Vlasáková, Miluše dis. Dopravní obslužnost: její specifika v ČR a JMK 2004
- Zákony ČR
- www.mdcr.cz
- www.wikipedia.org
- www.dpuk.cz
- www.kr-ustecky.cz
- www.csad-cl.cz